

Warszawa-Rzeszów, 23 maja 2012 r.

Informacja sygnałna

Badanie obrotu towarów i usług na zewnętrznej granicy Unii Europejskiej na terenie Polski w I kwartale 2012 roku

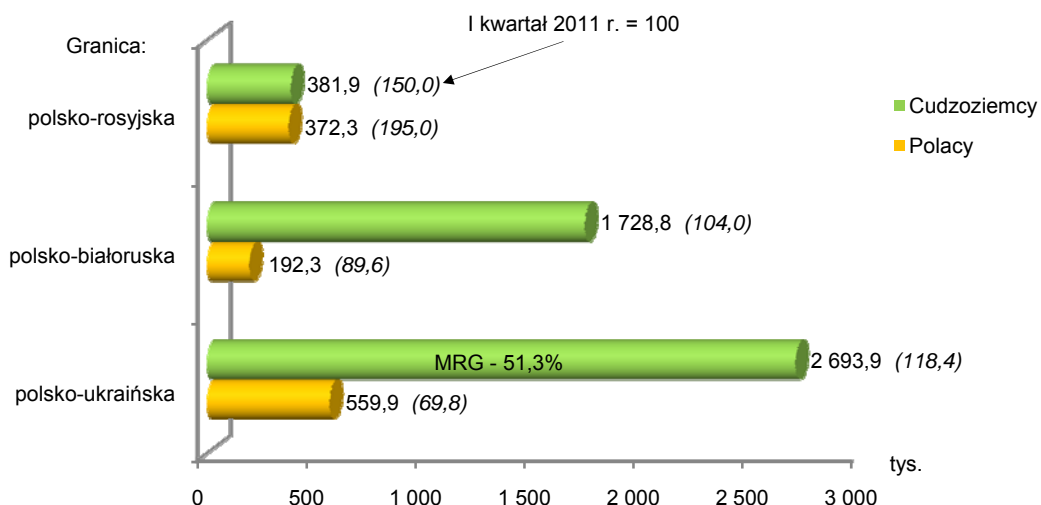
WYNIKI BADANIA

W I kwartale 2012 roku zewnętrzną granicę Unii Europejskiej na terenie Polski, według danych Komendy Głównej Straży Granicznej, przekroczyło 5,9 mln osób (o 8,1% mniej niż w IV kwartale 2011 r. i o 9,8% więcej niż przed rokiem), z tego:

- 4,8 mln cudzoziemców (o 9,1% mniej niż w IV kwartale 2011 r. i o 14,6% więcej niż w I kwartale 2011 r.).
- 1,1 mln Polaków (o 3,2% mniej niż w IV kwartale 2011 r. i o 6,9% mniej niż w I kwartale 2011 r.)

Najwięcej osób przekraczało granicę polsko-ukraińską (54,9% ogółu przekroczeń zewnętrznej granicy lądowej Unii Europejskiej w I kwartale 2012 r.), mniej granicę z Białorusią (32,4%) i najmniej (12,7%) granicę z Rosją (wykres 1). W znacznym stopniu związane jest to z długością poszczególnych odcinków granicy i usytuowanymi tam przejściami.

Wykres 1. Ruch graniczny na zewnętrznej granicy Unii Europejskiej na terenie Polski

Wśród cudzoziemców przekraczających poszczególne odcinki granicy dominowali obywatele kraju sąsiadującego – i tak na granicy z Ukrainą 97,1% stanowili obywatele Ukrainy, na granicy z Rosją 92,5% to obywatele Rosji, a na granicy z Białorusią 83,6% to obywatele Białorusi.

Wśród osób przekraczających badaną granicę dominowali zmotoryzowani – 87,5% cudzoziemców i 94,6% Polaków. Osoby przekraczające granicę pieszo (Medyka i Białowieża) stanowiły 7,6% wśród cudzoziemców i 3,8% wśród Polaków, natomiast podróżujący koleją – odpowiednio 4,9% i 1,6%.

Wśród cudzoziemców objętych badaniem w I kwartale 2012 r. 92,2% deklarowało jednodniowy pobyt w Polsce. Natomiast Polacy deklarujący jednodniowy pobyt za granicą stanowili 95,6%.

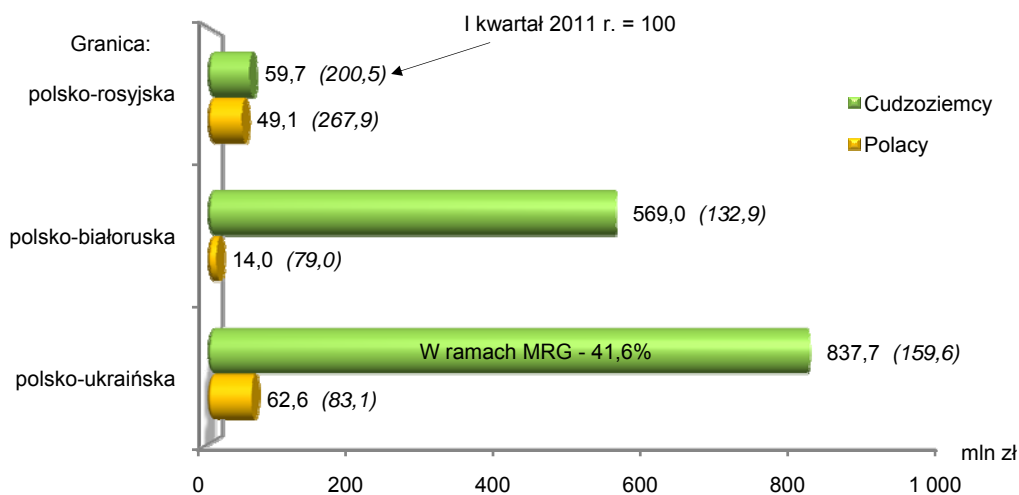
Wyniki badania wskazują, że Kartę Polaka posiadało 7,1% cudzoziemców przekraczających granicę polsko-białoruską, 1,7% – polsko-ukraińską i 0,1% – polsko-rosyjską.

Wydatki cudzoziemców w Polsce i Polaków za granicą

Szacunkowa wartość zakupionych w Polsce towarów i usług przez cudzoziemców przekraczających polski odcinek zewnętrznej granicy Unii Europejskiej w I kwartale 2012 r. wyniosła ok. 1 466,4 mln zł, natomiast wydatki poniesione za granicą przez Polaków objętych badaniem wyniosły 125,7 mln zł. Kwoty te były wyższe niż w analogicznym okresie roku poprzedniego odpowiednio o 49,2% i 12,9%. W stosunku do kwartału poprzedniego wydatki cudzoziemców były niższe o 16,0%, a Polaków wyższe o 4,2%.

Wartość wydatków poniesionych przez cudzoziemców w Polsce oraz Polaków za granicą przekraczających zewnętrzną granicę Unii Europejskiej na terenie Polski według poszczególnych odcinków granicy w I kwartale 2012 r. ilustruje wykres 2.

Wykres 2. Wydatki poniesione w Polsce przez cudzoziemców oraz Polaków za granicą przekraczających zewnętrzną granicę Unii Europejskiej na terenie Polski

Najwięcej wydatków ponieśli cudzoziemcy i Polacy przekraczający granicę z Ukrainą, odpowiednio 57,1% wydatków cudzoziemców i 49,8% wydatków Polaków, z kolei przekraczający granicę polsko-białoruską – odpowiednio 38,8% i 11,1%, a przekraczający granicę z Rosją – odpowiednio 4,1% oraz 39,1%. Struktura wydatków według odcinków granicy powiązana jest ze strukturą ruchu granicznego.

Dane o ruchu granicznym oraz wydatkach cudzoziemców w Polsce i Polaków za granicą, przekraczających zewnętrzną lądową granicę Unii Europejskiej w I kwartale 2012 r. – według województw – przedstawia poniższe zestawienie:

Województwa	Ruch graniczny w tys. osób		Wydatki w mln zł		Średnie wydatki w zł	
	cudzoziemcy	Polacy	cudzoziemcy	Polacy	cudzoziemcy	Polacy
Granica polsko-ukraińska						
Podkarpackie	1 610,7	294,4	526,7	24,8	680	166
Lubelskie	1 083,2	265,5	311,0	37,9	582	280
Granica polsko-białoruska						
Lubelskie	839,7	113,7	279,1	7,7	750	190
Podlaskie	889,1	78,5	289,9	6,3	645	218
Granica polsko-rosyjska						
Warmińsko-mazurskie	381,9	372,3	59,7	49,1	310	262

W I kwartale 2012 r. przekraczający granicę polsko-ukraińską cudzoziemcy ponieśli w Polsce wydatki o 21,6% niższe w porównaniu z poprzednim kwartałem, a Polacy za granicą o 11,0% niższe. W odniesieniu do analogicznego okresu 2011 r. wydatki cudzoziemców były o 59,6% wyższe, natomiast Polaków o 16,9% niższe. W przypadku granicy z Rosją odnotowano wzrost wydatków cudzoziemców w porównaniu z poprzednim kwartałem o 23,4%, a Polaków – o 29,8%. W porównaniu z analogicznym okresem roku poprzedniego wydatki cudzoziemców i Polaków również były wyższe odpowiednio o 100,5% i 167,9%. Z kolei w przypadku granicy polsko-białoruskiej cudzoziemcy ponieśli niższe wydatki w porównaniu z poprzednim kwartałem o 9,7%, a Polacy – o 12,9% wyższe. Natomiast w porównaniu z I kwartałem 2011 r. wydatki cudzoziemców były wyższe o 32,9%, zaś Polaków o 21,0% niższe.

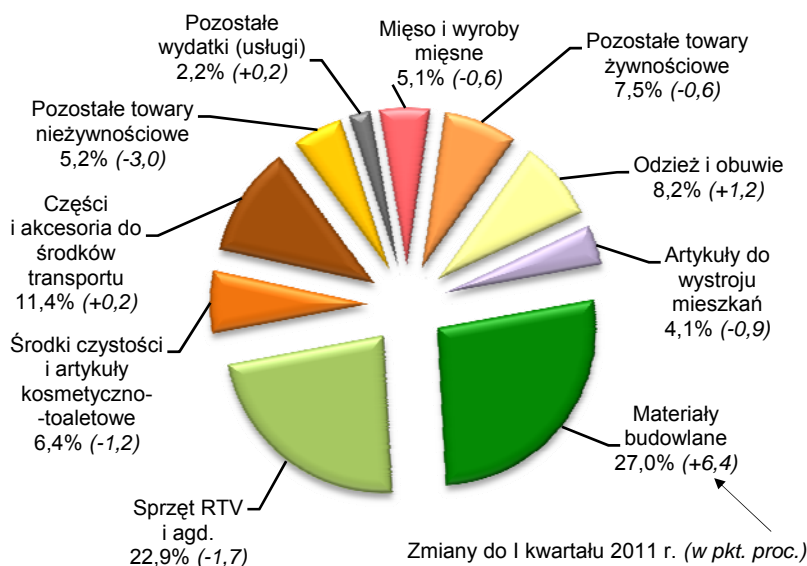
Cudzoziemcy objęci badaniem najwyższe wydatki ponieśli na zakup towarów. W I kwartale 2012 r. wyniosły one 1 434,2 mln zł. W strukturze wydatków cudzoziemców stanowiło to aż 97,8%, z tego na towary nieżywnościowe przypadło 85,2%, a na towary żywnościowe – 12,6%. Spośród artykułów nieżywnościowych największym zainteresowaniem cudzoziemców cieszyły się materiały budowlane, sprzęt RTV i agd. oraz części i akcesoria do środków transportu. Natomiast z towarów żywnościowych najchętniej kupowano mięso i wyroby mięsne. Kwoty przeznaczone na usługi (głównie gastronomiczne i noclegi) osiągnęły wartość 32,2 mln zł i stanowiły 2,2% ogółu wydatków cudzoziemców.

Na poszczególnych odcinkach granicy występowało pewne zróżnicowanie w strukturze wydatków. Udział wydatków cudzoziemców przekraczających granicę polsko-ukraińską i polsko-białoruską na towary nieżywnościowe (odpowiednio 87,3% i 85,4%) był znacznie większy niż w przypadku granicy polsko-rosyjskiej (54,5%). Natomiast udział wydatków cudzoziemców na towary żywnościowe był większy w przypadku granicy z Rosją (29,9%) niż

granicy z Białorusią (12,6%) i Ukrainą (11,3%). Jeśli zaś chodzi o udział usług w wydatkach cudzoziemców, to dla granicy z Rosją (15,6%) był wielokrotnie wyższy niż z Białorusią (2,0%) i Ukrainą (1,4%). Cudzoziemcy przekraczający granicę polsko-ukraińską najczęściej wydawali na materiały budowlane (41,0%), sprzęt RTV i agd. (19,8%) oraz części i akcesoria do środków transportu (13,7%). Z kolei wśród cudzoziemców przekraczających granicę polsko-białoruską największym zainteresowaniem cieszył się sprzęt RTV i agd. (29,4% wydatków) oraz odzież i obuwie (13,1%). Cudzoziemcy przekraczający granicę polsko-rosyjską najczęściej wydali na odzież i obuwie (27,9%), usługi (15,6%), głównie gastronomiczne i noclegi oraz mięso i wyroby mięsne (13,0%).

Szczegółową strukturę wydatków poniesionych w Polsce przez cudzoziemców przekraczających zewnętrzną granicę Unii Europejskiej na terenie Polski w I kwartale 2012 r. przedstawia wykres 3.

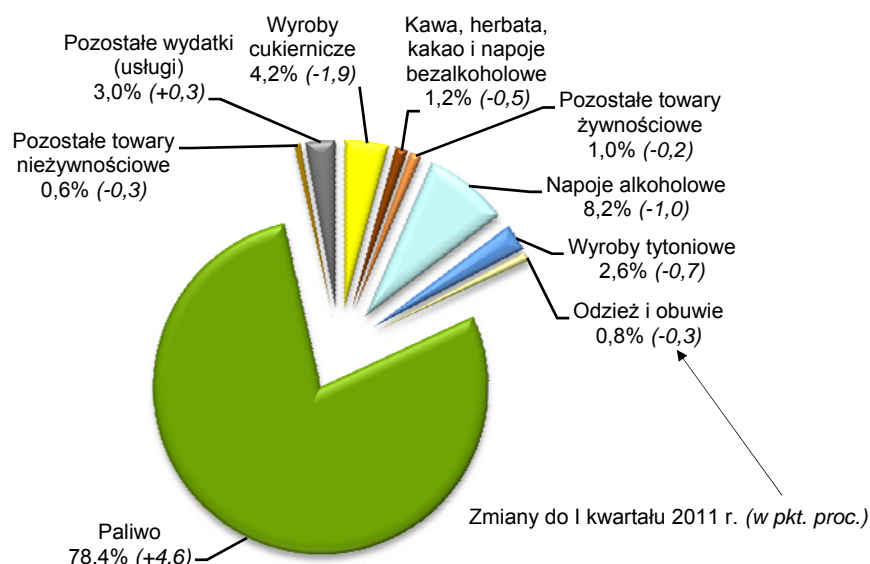
Wykres 3. Struktura wydatków poniesionych w Polsce przez cudzoziemców przekraczających zewnętrzną granicę Unii Europejskiej na terenie Polski

Podobnie jak cudzoziemcy, Polacy objęci badaniem największe wydatki za granicą ponieśli na zakup towarów. W I kwartale 2012 r. wyniosły one ok. 122,0 mln zł, co stanowiło 97,0% wydatków Polaków. Na towary nieżywnościowe przypadło 79,8% ogółu wydatków (w tym najczęściej na paliwo), a na towary żywnościowe – 6,4% (w tym najczęściej na wyroby cukiernicze). Znaczący udział w strukturze wydatków miały również napoje alkoholowe, a trochę mniejszy wyroby tytoniowe. Na usługi Polacy wydali 3,7 mln zł, co stanowiło 3,0% ogółu ich wydatków. Struktura wydatków Polaków przekraczających poszczególne odcinki granicy była dość zbliżona, z tym, że w przypadku granicy polsko-ukraińskiej więcej wydawano na towary żywnościowe (10,7%) niż w przypadku granicy polsko-białoruskiej (2,3%) i polsko-rosyjskiej (2,0%), natomiast na paliwo (69,8%) mniej niż w przypadku granicy polsko-białoruskiej (82,8%) i polsko-rosyjskiej (88,0%).

Szczegółową strukturę wydatków poniesionych przez Polaków za granicą przekraczających zewnętrzną granicę UE na terenie Polski w I kwartale 2012 r. przedstawia wykres 4.

Wykres 4. Struktura wydatków poniesionych za granicą przez Polaków przekraczających zewnętrzną granicę Unii Europejskiej na terenie Polski

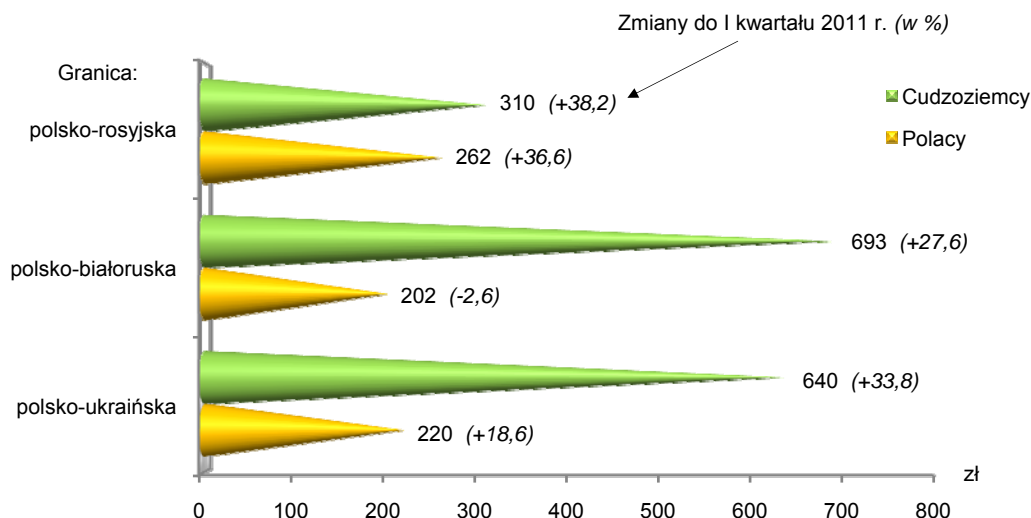
W I kwartale 2012 r. cudzoziemcy ponieśli w Polsce wyższe wydatki, w stosunku do analogicznego kwartału roku poprzedniego, głównie na zakup materiałów budowlanych (o 96,1%), odzieży i obuwia (o 75,7%), usług (o 67,7%), produktów mleczarskich i tłuszczów jadalnych (o 61,7%), części i akcesoriów do środków transportu (o 52,0%) oraz warzyw, owoców i ich przetworów (o 50,2%).

Polacy ponieśli za granicą wyższe wydatki, w odniesieniu do I kwartału 2011 r., na usługi (o 23,2%) oraz na zakup paliwa (o 19,8%). Na pozostały badany asortyment wydali mniej, głównie na artykuły do wystroju mieszkań (o 48,9%), odzież i obuwie (o 22,4%), wyroby cukiernicze (o 22,0%) oraz kawę, herbatę, kakao i napoje bezalkoholowe (o 21,9%).

Średnie wydatki poniesione w Polsce przez cudzoziemców przekraczających zewnętrzną granicę Unii Europejskiej w I kwartale 2012 r. ukształtowały się na poziomie ok. 631 zł. Natomiast średnie wydatki poniesione za granicą przez Polaków objętych badaniem wyniosły ok. 232 zł. W porównaniu z I kwartałem 2011 r. średnie wydatki cudzoziemców i Polaków były wyższe odpowiednio o 29,6% i 22,4%. W I kwartale 2012 r. cudzoziemiec przeciętnie wydał najwięcej na materiały budowlane – 171 zł, sprzęt gospodarstwa domowego – 80 zł, części i akcesoria do środków transportu – 72 zł, artykuły radiowo-telewizyjne – 65 zł, oraz odzież i obuwie – 52 zł. Natomiast Polak przeciętnie wydał najwięcej na paliwo – 182 zł, napoje alkoholowe – 19 zł, wyroby cukiernicze – 10 zł, wyroby tytoniowe – 6 zł oraz usługi – 7 zł.

Zróżnicowanie średnich wydatków poniesionych przez cudzoziemców w Polsce oraz Polaków za granicą przekraczających zewnętrzną granicę Unii Europejskiej według poszczególnych odcinków granicy w I kwartale 2012 r. ilustruje wykres 5.

Wykres 5. Średnie wydatki poniesione w Polsce przez cudzoziemców oraz Polaków za granicą przekraczających zewnętrzną granicę Unii Europejskiej na terenie Polski

Średnie wydatki poniesione w Polsce przez cudzoziemców przekraczających granicę polsko-rosyjską na zakup towarów wyniosły 261 zł i były znacznie niższe niż poniesione przez cudzoziemców przekraczających granicę polsko-ukraińską (o ok. 59%) oraz polsko-białoruską (o ok. 62%). Z kolei przeciętne kwoty przeznaczone przez cudzoziemców przekraczających granicę polsko-rosyjską na usługi wyniosły ponad 48 zł i były 5,5 razy wyższe niż w przypadku granicy polsko-ukraińskiej i 3,5 razy wyższe niż w przypadku granicy polsko-białoruskiej.

Cudzoziemiec przekraczający granicę polsko-ukraińską przeciętnie wydał w Polsce najwięcej na materiały budowlane – 262 zł, sprzęt gospodarstwa domowego – 103 zł oraz części i akcesoria do środków transportu – 87 zł. Z kolei obcokrajowiec przekraczający granicę polsko-białoruską przeciętnie wydawał najwięcej na artykuły radiowo-telewizyjne – 143 zł, odzież i obuwie – 91 zł, środki czystości i artykuły kosmetyczno-toaletowe – 68 zł, części i akcesoria do środków transportu – 61 zł oraz sprzęt gospodarstwa domowego – 60 zł. Natomiast cudzoziemiec przekraczający granicę polsko-rosyjską przeciętnie wydawał najwięcej na odzież i obuwie – 86 zł, usługi – 48 zł (w tym gastronomiczne – 28 zł i noclegi – 20 zł) oraz mięso i wyroby mięsne – 40 zł.

Polacy przeciętnie najwięcej wydawali za granicą na zakup paliwa, w przypadku granicy polsko-rosyjskiej było to 230 zł, polsko-białoruskiej – 167 zł i polsko-ukraińskiej – 154 zł. Natomiast na napoje alkoholowe najwięcej wydali Polacy przekraczający granicę z Ukrainą – przeciętnie 23 zł, następnie granicę polsko-białoruską – 18 zł i polsko-rosyjską – 13 zł. Polacy przekraczający granicę polsko-ukraińską ponieśli wyższe przeciętne wydatki na zakup towarów żywnościowych (24 zł) niż w przypadku granicy polsko-białoruskiej (4 zł) i polsko-rosyjskiej (6 zł); najwięcej przeznaczano na zakup wyrobów cukierniczych. Przeciętne kwoty przeznaczone na usługi przez Polaków, którzy przekraczali granicę z Ukrainą wyniosły 8 zł, natomiast z Białorusią i z Rosją – po 6 zł.

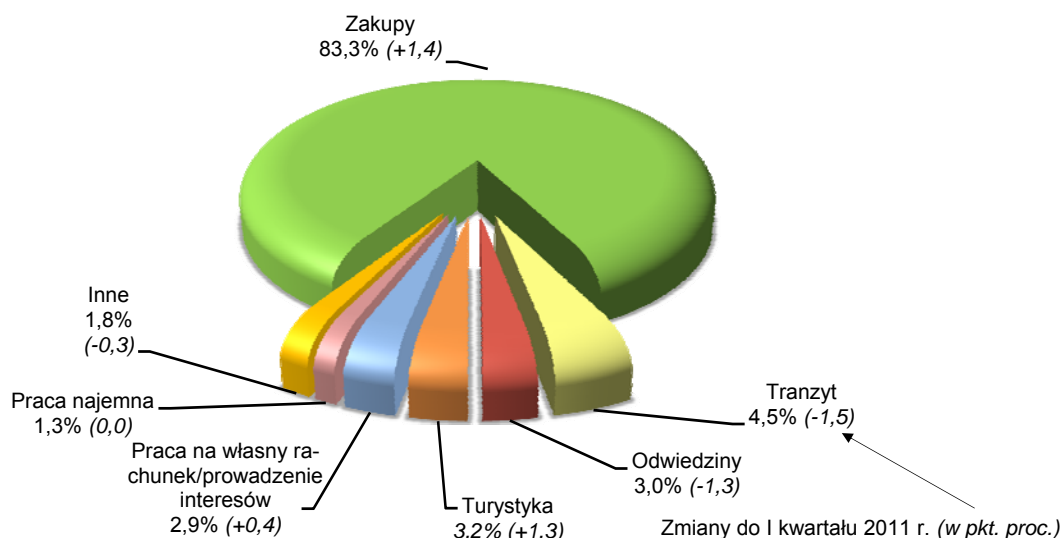

Cel wizyty i częstotliwość przekraczania granicy

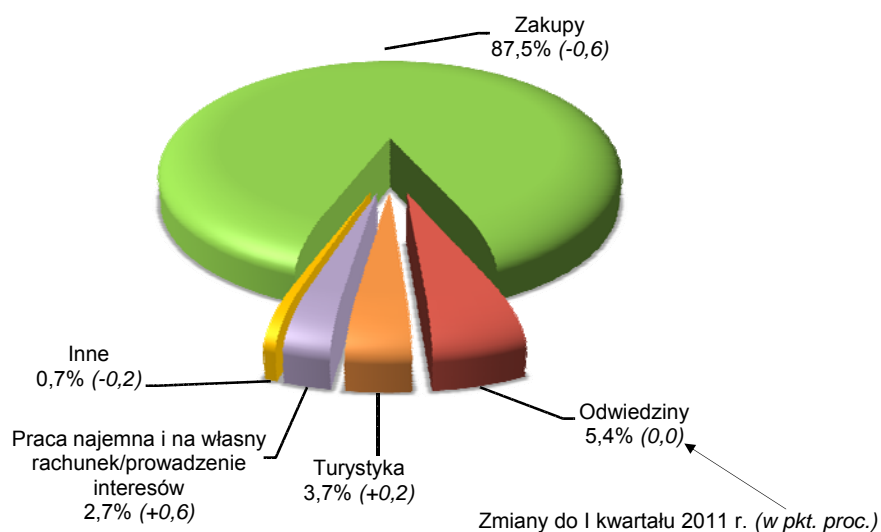
Najczęstszym celem przyjazdu cudzoziemców do Polski było dokonanie zakupów, następnie tranzyt, praca, turystyka i odwiedziny. Dokonanie zakupów było również dominującym celem wyjazdu za granicę deklarowanym przez Polaków.

Strukturę cudzoziemców i Polaków przekraczających zewnętrzną granicę Unii Europejskiej na terenie Polski w I kwartale 2012 r. według celu wizyty przedstawiają wykresy 6 i 7.

Wykres 6. Struktura cudzoziemców przekraczających zewnętrzną granicę Unii Europejskiej na terenie Polski według celu wizyty w Polsce

Wykres 7. Struktura Polaków przekraczających zewnętrzną granicę Unii Europejskiej na terenie Polski według celu pobytu za granicą

Porównanie cudzoziemców i Polaków przekraczających zewnętrzną granicę Unii Europejskiej na terenie Polski w I kwartale 2012 r. ze względu na cel pobytu za granicą – według odcinków granicy i województw – przedstawia poniższe zestawienie:

Wyszczególnienie a - cudzoziemcy b - Polacy		Ogółem	Zakupy	Turystyka	Praca najemna	Praca na własny rachunek/ prowadzenie interesów	Odwiedziny	Tranzyt	Inne
		w odsetkach							
Granica polsko-ukraińska	a	100,0	88,3	1,1	1,0	2,8	1,5	2,5	2,8
	b	100,0	92,0	1,4	0,6	0,7	4,2	x	1,1
Podkarpackie	a	100,0	90,6	1,7	0,4	1,2	1,6	1,8	2,7
	b	100,0	93,7	1,1	0,4	0,5	3,3	x	1,0
Lubelskie	a	100,0	84,9	0,4	1,7	5,3	1,5	3,5	2,7
	b	100,0	90,2	1,7	0,8	0,9	5,2	x	1,2
Granica polsko-białoruska	a	100,0	84,1	2,1	0,6	2,5	5,4	4,9	0,4
	b	100,0	69,2	4,9	1,8	2,3	20,5	x	1,3
Lubelskie	a	100,0	78,2	4,1	0,7	2,7	4,5	9,5	0,3
	b	100,0	80,4	8,4	0,9	0,5	8,2	x	1,6
Podlaskie	a	100,0	89,0	0,4	0,5	2,4	6,1	1,1	0,5
	b	100,0	53,2	0,0	3,1	4,8	37,8	x	1,1
Granica polsko-rosyjska	a	100,0	45,3	22,1	6,7	4,3	3,0	16,4	2,2
	b	100,0	87,3	6,9	1,8	2,4	1,5	x	0,1
Warmińsko-mazurskie	a	100,0	45,3	22,1	6,7	4,3	3,0	16,4	2,2
	b	100,0	87,3	6,9	1,8	2,4	1,5	x	0,1

Struktura cudzoziemców przekraczających granicę według celu wizyty w Polsce była wyraźnie odmienna na granicy polsko-rosyjskiej. Największy udział stanowili cudzoziemcy podróżujący w celu dokonania zakupów, ale udział ten był prawie o połowę mniejszy niż w przypadku granicy polsko-ukraińskiej i polsko-białoruskiej. Z kolei znacznie wyższy był odsetek cudzoziemców przekraczających granicę z Rosją w celach turystycznych i tranzytu. Znajduje to odzwierciedlenie w wysokości i strukturze ich wydatków. Cudzoziemcy przekraczający ten odcinek granicy ponosili kilkakrotnie wyższe przeciętne wydatki na usługi. Warto też zauważyć, że w przypadku granicy polsko-rosyjskiej odsetek cudzoziemców deklarujących czas pobytu w Polsce dłuższy niż jeden dzień wyniósł 17,9%, podczas gdy na granicy z Białorusią – 7,7%, a z Ukrainą – 6,5%.

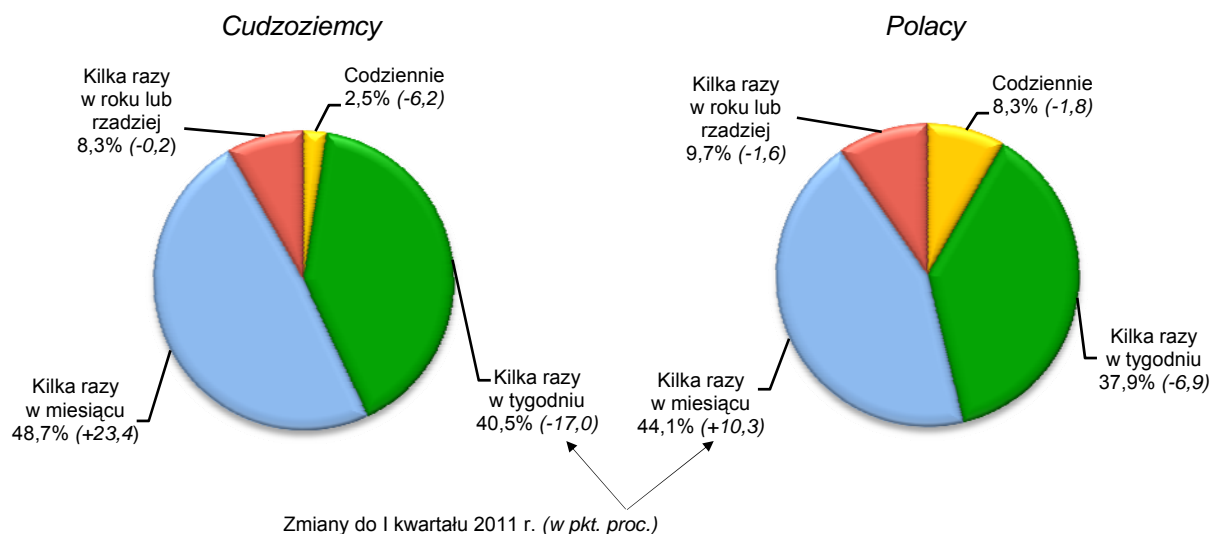
Struktura Polaków przekraczających granicę polsko-ukraińską i polsko-rosyjską była podobna, natomiast na granicy polsko-białoruskiej był znacznie wyższy odsetek podróżujących w odwiedziny.

W I kwartale 2012 r. najwięcej cudzoziemców objętych badaniem przekraczało granicę kilka razy w miesiącu – 48,7%, następnie kilka razy w tygodniu – 40,5%. Wśród Polaków udział przekraczających granicę kilka razy w miesiącu stanowił 44,1%, a kilka razy w tygodniu – 37,9%.

Częstotliwość przekraczania badanej granicy przez cudzoziemców i Polaków w I kwartale 2012 r. zaprezentowano na wykresie 8.

Wykres 8. Struktura przekraczających zewnętrzną granicę Unii Europejskiej na terenie Polski według częstotliwości przekroczenia granicy

Porównanie cudzoziemców i Polaków przekraczających zewnętrzną granicę Unii Europejskiej na terenie Polski w I kwartale 2012 r. ze względu na częstotliwość jej przekroczenia – według odcinków granicy i województw – przedstawia poniższe zestawienie:

Wyszczególnienie	Cudzoziemcy					Polacy				
	ogółem	codziennie	kilka razy w tygodniu	kilka razy w miesiącu	kilka razy w roku lub rzadziej	ogółem	codziennie	kilka razy w tygodniu	kilka razy w miesiącu	kilka razy w roku lub rzadziej
	w odsetkach									
Granica polsko-ukraińska	100,0	4,3	67,3	22,8	5,7	100,0	3,4	33,5	47,6	15,5
Podkarpackie	100,0	5,4	66,8	21,4	6,4	100,0	3,9	29,8	47,2	19,2
Lubelskie	100,0	2,7	67,9	24,7	4,7	100,0	3,0	37,5	48,1	11,5
Granica polsko-białoruska	100,0	0,2	0,9	91,1	7,8	100,0	0,0	1,0	92,8	6,2
Lubelskie	100,0	0,1	1,5	89,1	9,3	100,0	0,0	1,7	95,5	2,8
Podlaskie	100,0	0,2	0,4	92,7	6,6	100,0	0,0	0,0	88,9	11,1
Granica polsko-rosyjska ...	100,0	0,7	27,2	44,4	27,7	100,0	18,8	58,2	20,9	2,2
Warmińsko-mazurskie	100,0	0,7	27,2	44,4	27,7	100,0	18,8	58,2	20,9	2,2

Struktura cudzoziemców według częstotliwości przekroczenia poszczególnych odcinków granicy była zróżnicowana. Na granicy z Ukrainą największy odsetek stanowiły osoby przekraczające granicę kilka razy w tygodniu, natomiast w przypadku granicy z Białorusią i Rosją – kilka razy w miesiącu.

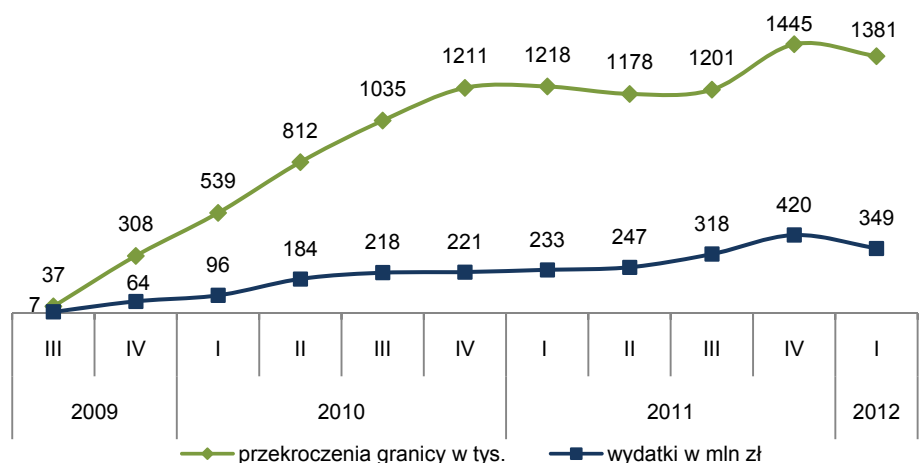
Wśród Polaków przekraczających granicę z Ukrainą i z Białorusią największy odsetek stanowiły osoby przekraczające granicę kilka razy w miesiącu, natomiast w przypadku granicy z Rosją – kilka razy w tygodniu.

Mały ruch graniczny na granicy polsko-ukraińskiej

W celu ułatwienia ruchu przygranicznego została zawarta *Umowa między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Gabinetem Ministrów Ukrainy o zasadach małego ruchu granicznego*¹, która weszła w życie z dniem 1 lipca 2009 r. Mały ruch graniczny (MRG) ma większe znaczenie dla obywateli Ukrainy niż Polski, gdyż Polacy mogą podróżować i przebywać na terytorium Ukrainy do 90 dni bez konieczności posiadania wiz.

W I kwartale 2012 r. w ramach MRG odnotowano 1,4 mln przekroczeń granicy², co stanowiło 51,3% przekroczeń tego odcinka granicy przez cudzoziemców. W porównaniu z kwartałem poprzednim liczba przekroczeń granicy w ramach MRG była o 4,4% mniejsza, a w stosunku do analogicznego okresu roku 2011 – o 13,3% większa. Najwięcej przekroczeń granicy w ramach MRG w I kwartale 2012 r. odnotowano na przejściu drogowym w Medyce (38,6% ogółu przekroczeń granicy w ramach MRG), gdzie obok ruchu zmotoryzowanych ma miejsce ruch pieszy. Kształtowanie się małego ruchu granicznego zilustrowano na wykresie 9.

Wykres 9. Mały ruch graniczny oraz wydatki poniesione w Polsce przez cudzoziemców przekraczających granicę polsko-ukraińską w ramach MRG według kwartałów

Jak wskazują wyniki badania, w ramach MRG większość cudzoziemców przekraczała granicę kilka razy w tygodniu (75,5%), przekraczający granicę kilka razy w miesiącu stanowili 17,5%, zaś codziennie – 5,8%.

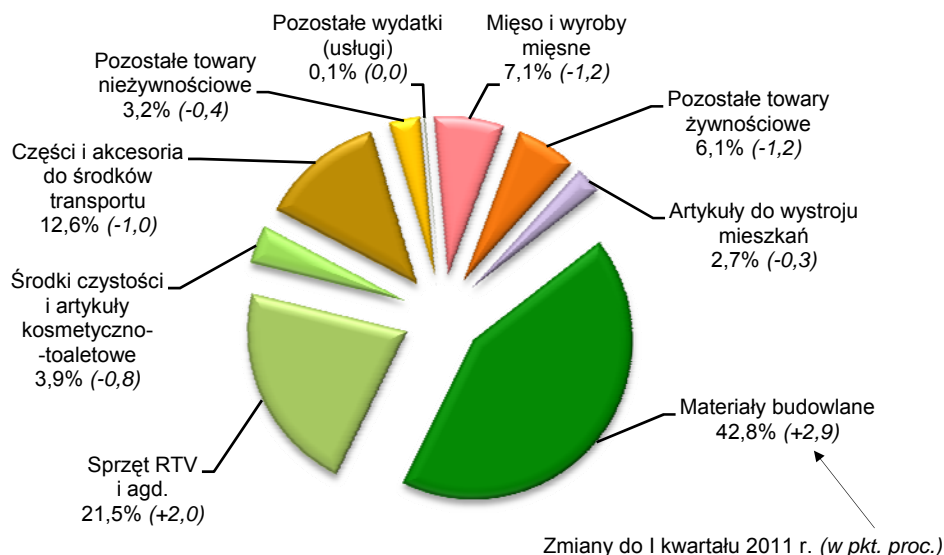
Szacunkowa wartość wydatków poniesionych w Polsce przez cudzoziemców przekraczających granicę polsko-ukraińską w ramach małego ruchu granicznego w I kwartale 2012 r. wyniosła 348,6 mln zł, co stanowiło 41,6% wydatków cudzoziemców przekraczających granicę polsko-ukraińską. Wydatki poniesione w Polsce przez cudzoziemców przekraczających granicę w ramach MRG były niższe w porównaniu z kwartałem poprzednim o 17,1%, natomiast w stosunku do analogicznego okresu roku poprzedniego były o 49,5% wyższe.

¹ Ustawa z dnia 6 marca 2009 r. o ratyfikacji Umowy między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Gabinetem Ministrów Ukrainy o zasadach małego ruchu granicznego, podpisanej w Kijowie dnia 28 marca 2008 roku, oraz Protokołu, podpisanego w Warszawie dnia 22 grudnia 2008 roku, między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Gabinetem Ministrów Ukrainy o zmianie Umowy między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Gabinetem Ministrów Ukrainy o zasadach małego ruchu granicznego, podpisanej w Kijowie dnia 28 marca 2008 roku (DzU nr 66, poz. 555, z dnia 4 maja 2009 r.).

² Dane Komendy Głównej Straży Granicznej.

Strukturę wydatków poniesionych przez cudzoziemców przekraczających granicę polsko-ukraińską w ramach małego ruchu granicznego w I kwartale 2012 r. przedstawia wykres 10.

Wykres 10. Struktura wydatków poniesionych w Polsce przez cudzoziemców przekraczających granicę polsko-ukraińską w ramach małego ruchu granicznego

Średnie wydatki poniesione w Polsce przez cudzoziemców przekraczających granicę polsko-ukraińską w ramach MRG w I kwartale 2012 r. wyniosły ok. 506 zł i były o 31,9% wyższe niż w I kwartale 2011 r. Przeciętnie najwięcej wydawano na zakup materiałów budowlanych – 217 zł, sprzętu gospodarstwa domowego – 96 zł oraz części i akcesoriów do środków transportu – 64 zł.

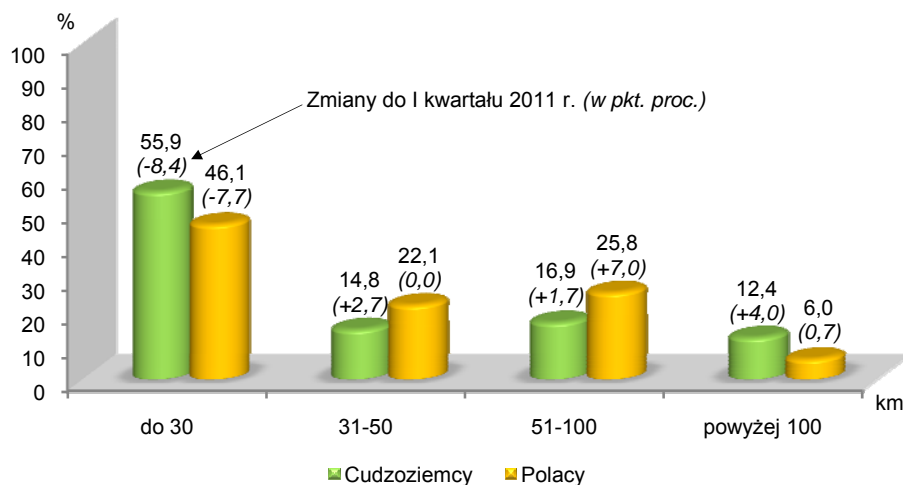
Rozpoczęcie badania przed wejściem w życie umowy o zasadach małego ruchu granicznego pozwala na porównanie ruchu osób oraz wydatków na obszarach przygranicznych przed i po wprowadzeniu ułatwień w przekraczaniu granicy. Z analizy danych wynika, że wprowadzenie przepisów ułatwiających przekraczanie granicy znacząco wpłynęło na ożywienie ruchu w pasie przygranicznym.

Delimitacja obszaru oddziaływania granicy

Badanie przeprowadzone w I kwartale 2012 r. pokazuje, że przekraczający polski odcinek zewnętrznej granicy UE cudzoziemcy, podobnie jak i Polacy, byli najczęściej mieszkańcami miejscowości zlokalizowanych w odległości do 50 km od granicy – 70,7% cudzoziemców i 68,2% Polaków, przy czym 55,9% cudzoziemców i 46,1% Polaków mieszkało w pasie do 30 km od granicy. Natomiast w odległości powyżej 100 km od granicy zamieszkiwało 12,4% cudzoziemców i 6,0% Polaków przekraczających zewnętrzną granicę Unii Europejskiej.

Strukturę Polaków i cudzoziemców przekraczających zewnętrzną granicę Unii Europejskiej na terenie Polski według odległości od granicy miejsca zamieszkania w I kwartale br. ilustruje wykres 11.

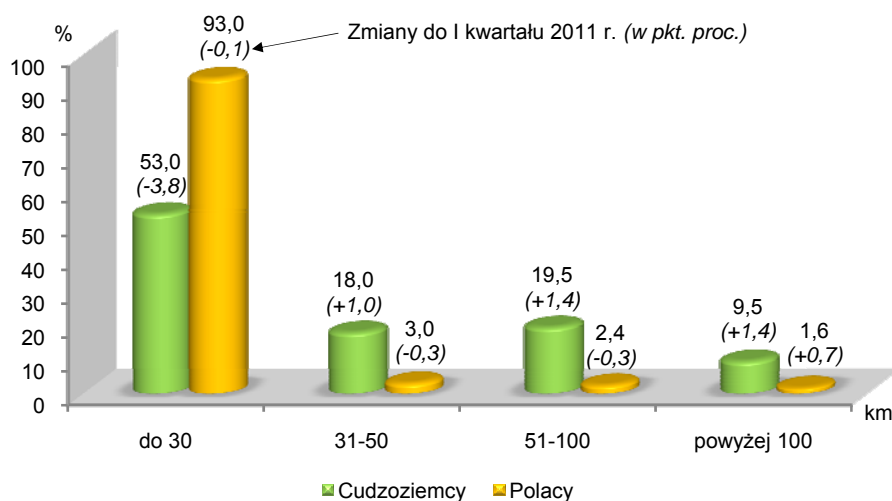
Wykres 11. Struktura Polaków i cudzoziemców przekraczających zewnętrzną granicę Unii Europejskiej na terenie Polski według odległości od granicy miejsca zamieszkania

Przekraczający polski odcinek zewnętrznej granicy Unii Europejskiej cudzoziemcy oraz Polacy najchętniej dokonywali zakupów w odległości do 50 km od granicy – 71,0% cudzoziemców i aż 96,0% Polaków, przy czym 53,0% cudzoziemców i 93,0% Polaków dokonywało zakupów w pasie do 30 km od granicy. Natomiast w odległości powyżej 100 km od granicy zakupów dokonywało 9,4% cudzoziemców i 1,6% Polaków.

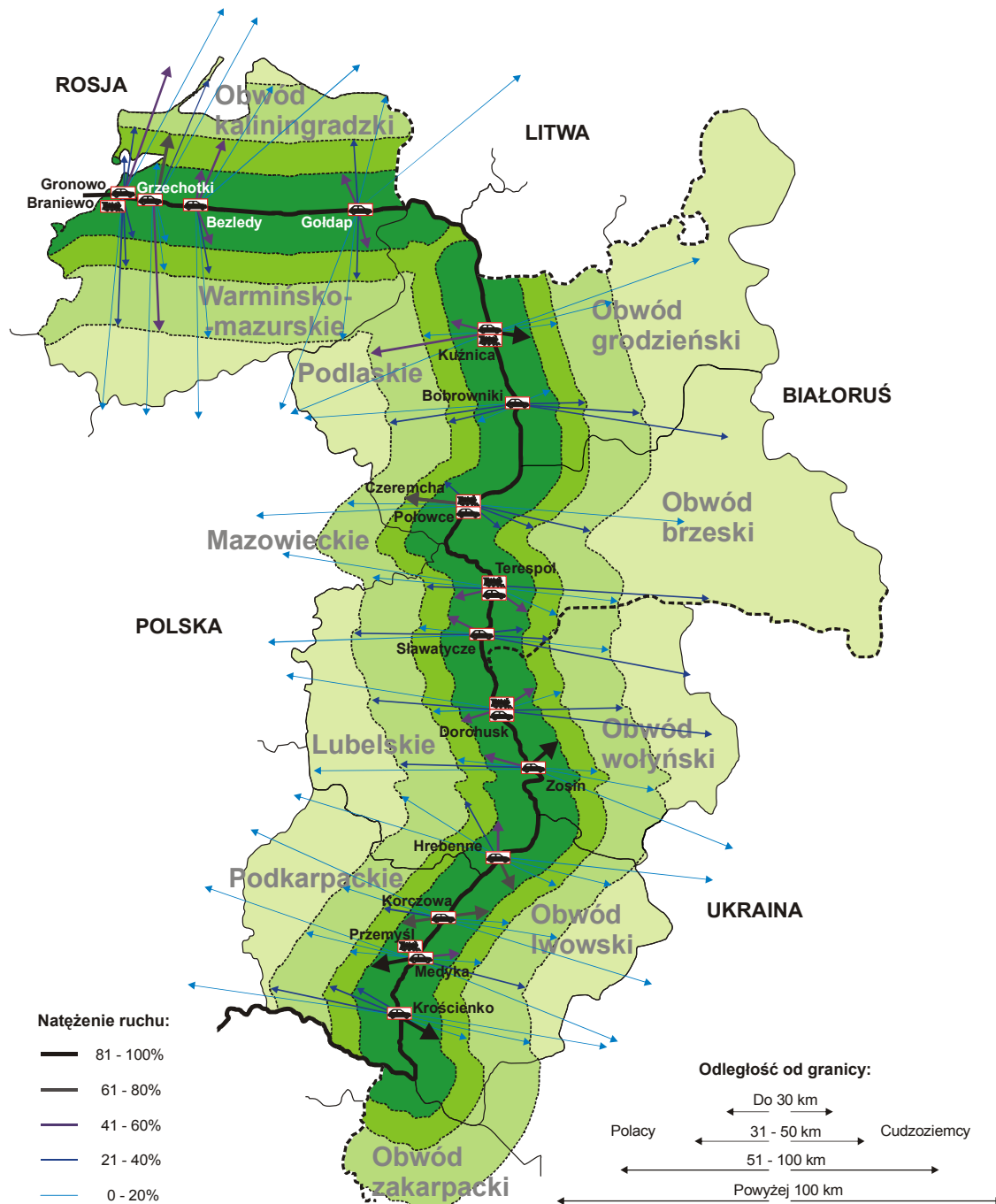
Strukturę Polaków i cudzoziemców przekraczających zewnętrzną granicę Unii Europejskiej na terenie Polski według odległości od granicy miejsca dokonania zakupów w I kwartale br. ilustruje wykres 12.

Wykres 12. Struktura Polaków i cudzoziemców przekraczających zewnętrzną granicę Unii Europejskiej na terenie Polski według odległości od granicy miejsca dokonania zakupów

Delimitację obszarów oddziaływania zewnętrznej granicy Unii Europejskiej dokonaną na podstawie wyników badania, przy uwzględnieniu odległości od granicy miejsca zamieszkania oraz miejsca dokonania zakupów osób przekraczających tę granicę, przedstawiono na mapach 1 i 2.

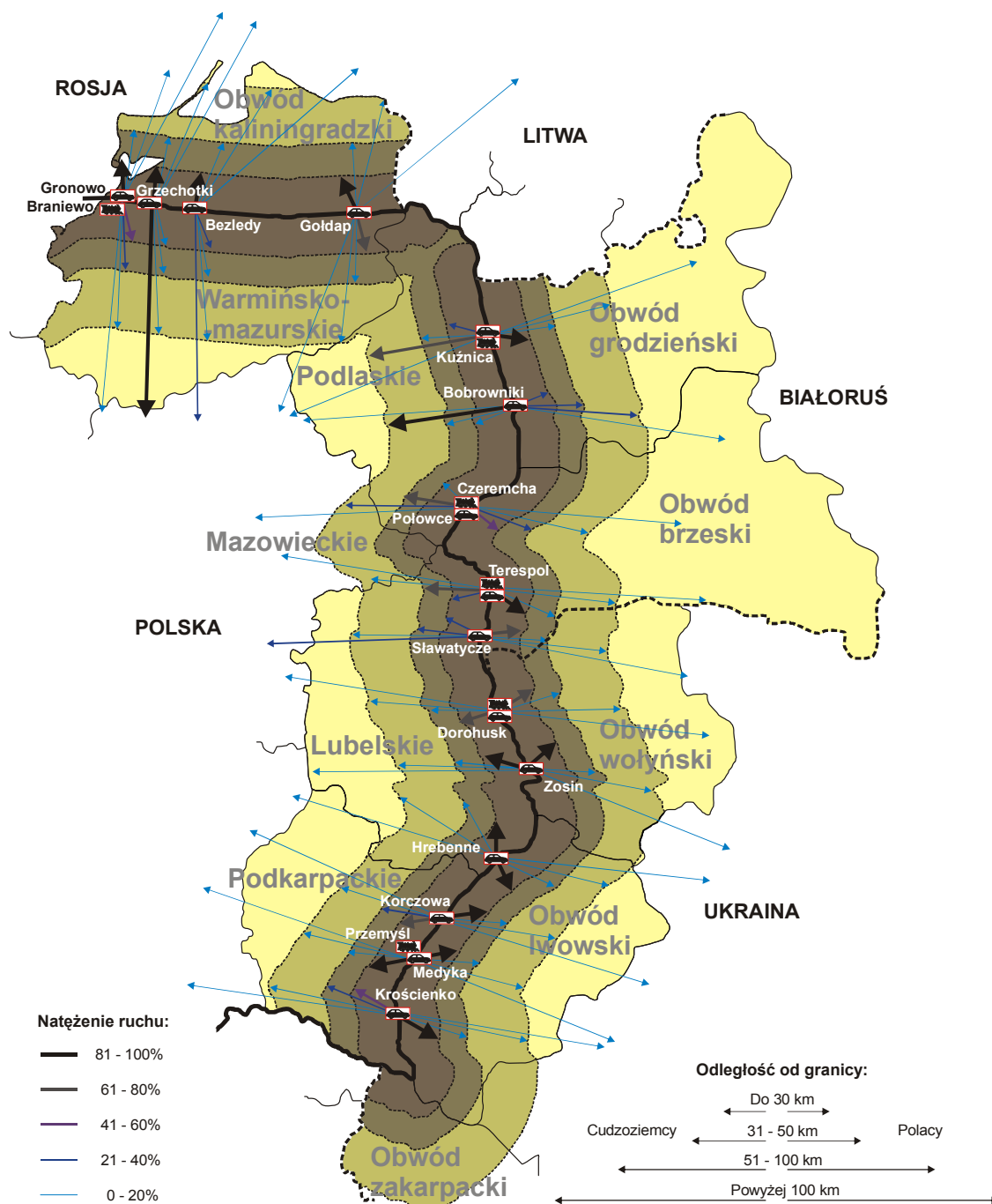
Mapa 1. Delimitacja obszarów oddziaływania granicy na podstawie odległości od granicy miejsca zamieszkania Polaków i cudzoziemców przekraczających zewnętrzną granicę Unii Europejskiej na terenie Polski

Zdecydowana większość cudzoziemców i Polaków objętych badaniem mieszkała w pasie do 50 km od granicy: w przypadku granicy z Ukrainą – 73% cudzoziemców oraz tyle samo Polaków, z Białorusią – odpowiednio 65,9% i 71,8%, a z Rosją – 74,9% cudzoziemców i 59,8% Polaków. Wśród cudzoziemców przekraczających granicę polsko-ukraińską i polsko-białoruską większość stanowili mieszkańcy strefy do 30 km od granicy, odpowiednio 61,7% i 54,4%. Z kolei w przypadku granicy polsko-rosyjskiej najczęściej (51,8%) badanych cudzoziemców mieszkało w pasie 31-50 km. W pasie do 30 km od granicy mieszkało 53,6%

Polaków przekraczających granicę polsko-ukraińską, 42,0% – przekraczających granicę polsko-białoruską i 36,3% – przekraczających granicę polsko-rosyjską.

Mapa 2. Delimitacja obszarów oddziaływania granicy na podstawie odległości od granicy miejsca dokonania zakupów przez Polaków i cudzoziemców przekraczających zewnętrzną granicę Unii Europejskiej na terenie Polski

Najwięcej cudzoziemców objętych badaniem dokonywało zakupów w pasie do 50 km od granicy z Ukrainą – 88,5% przekraczających ten odcinek granicy, następnie od granicy z Białorusią – 49,3% i z Rosją – 44,4%. Z kolei przytłaczająca większość Polaków dokonywała zakupów w pasie do 50 km zarówno w przypadku granicy z Rosją – 98,4%, Ukrainą – 95,1%, jak i Białorusią – 93,5%. Na granicy polsko-ukraińskiej odnotowano

największy udział cudzoziemców dokonujących zakupów w pasie do 30 km – 78,3%. W przypadku granicy polsko-rosyjskiej i polsko-białoruskiej odsetek ten wyniósł odpowiednio 30,1% oraz 18,6%. Z kolei na granicy z Rosją, gdzie występował znaczny odsetek obcokrajowców podróżujących w celach turystycznych i tranzytem, odnotowano największy udział cudzoziemców dokonujących zakupów w odległości powyżej 100 km – 43,8%, podczas gdy w przypadku granicy z Białorusią wskaźnik ten wyniósł 8,3%, a z Ukrainą – 5,7%.

Należy podkreślić, że 66,3% wydatków cudzoziemców w Polsce i 95,0% wydatków Polaków za granicą zostało poniesionych w pasie do 50 km od granicy, przy czym 43,1% wydatków cudzoziemców i 92,3% wydatków Polaków poniesiono w pasie do 30 km. W przypadku granicy polsko-rosyjskiej, która charakteryzuje się pewną odmiennością ze względu na cel i odległość podróżowania oraz związaną z tym strukturę wydatków, cudzoziemcy w odległości powyżej 100 km od granicy ponieśli 52,9% wydatków (dla granicy polsko-ukraińskiej i polsko-białoruskiej analogiczny wskaźnik wyniósł odpowiednio 11,3% i 10,3%).

Podsumowanie

Wyniki badania obrotu towarów i usług w ruchu granicznym na zewnętrznej granicy Unii Europejskiej na terenie Polski pozwalają na stwierdzenie, że zjawiska związane z ruchem granicznym mają duże znaczenie dla rozwoju społeczno-gospodarczego obszarów transgranicznych. Największa intensywność tych zjawisk występuje na obszarach położonych w pasie do 50 km wzdłuż granicy, o czym świadczy między innymi wysoki odsetek osób przekraczających granicę, które ponosiły wydatki w tym pasie, jak również fakt, że mieszkańcy miejscowości zlokalizowanych na tym obszarze stanowili zdecydowaną większość wśród przekraczających granicę. Należy też zaznaczyć, że większość wydatków cudzoziemców w Polsce i Polaków za granicą została poniesiona w pasie do 50 km od granicy.

Największe natężenie ruchu granicznego występuje na granicy polsko-ukraińskiej, gdzie liczba przekraczających w I kwartale 2012 r. była 4,3 razy większa niż na granicy polsko-rosyjskiej oraz 1,7 razy większa niż na granicy polsko-białoruskiej. Wielkość ruchu granicznego wpływa na wysokość wydatków cudzoziemców i Polaków. Kwoty pozostawione przez cudzoziemców w Polsce w I kwartale 2012 r. są 11,7 razy wyższe niż Polaków za granicą. Największe wydatki zostały poniesione przez cudzoziemców i Polaków przekraczających granicę z Ukrainą.

Wartość wydatków cudzoziemców w Polsce oraz Polaków za granicą jest znacząca w porównaniu z obrotami handlu zagranicznego Polski. Wydatki na zakup towarów poniesione w Polsce przez cudzoziemców, deklarujących jako kraj stałego zamieszkania Ukrainę, w I kwartale 2012 r. wyniosły 807,3 mln zł, natomiast wydatki Polaków powracających z Ukrainy – 60,2 mln zł. Dane o wymianie towarowej prezentowane przez statystykę handlu zagranicznego dla Polski pokazują, że eksport towarów na Ukrainę w tym

okresie wyniósł 3,5 mld zł, natomiast import z Ukrainy – jako kraju wysyłki – wyniósł 2,1 mld zł.³

Znacząca jest również wartość wydatków poniesionych przez Białorusinów w Polsce. W I kwartale 2012 r. wydatki na zakup towarów poniesione w Polsce przez cudzoziemców, deklarujących jako kraj stałego zamieszkania Białoruś, wyniosły 470,2 mln zł, a wydatki Polaków na Białorusi – 13,6 mln zł. Z kolei eksport towarów z Polski na Białoruś wyniósł 1,3 mld zł, a import z Białorusi (jako kraju wysyłki) 0,9 mld zł.⁴

Wydatki na zakup towarów poniesione w Polsce przez cudzoziemców deklarujących jako kraj stałego zamieszkania Rosję wyniosły 93,4 mln zł, natomiast wydatki Polaków deklarujących jako kraj pobytu Rosję – 48,0 mln zł. Z kolei eksport towarów z Polski do Rosji wyniósł 7,5 mld zł, natomiast import z Rosji – jako kraju wysyłki – wyniósł 22,9 mld zł.⁵ Wydatki na zakup towarów poniesione przez Rosjan w Polsce są zdecydowanie niższe w porównaniu z wydatkami poniesionymi na zakup towarów przez Białorusinów i Ukraińców w Polsce. Z kolei eksport z Polski do Rosji jest o wiele wyższy niż w przypadku Ukrainy i Białorusi. W związku z tym wydatki poniesione na zakup towarów w Polsce przez cudzoziemców deklarujących kraj stałego zamieszkania Rosję są niewielkie w porównaniu z eksportem z Polski do Rosji.

Wydatki poniesione w I kwartale 2012 r. przez cudzoziemców w Polsce i Polaków za granicą w porównaniu z wartością sprzedaży na eksport oraz wartością zakupów z importu podmiotów z województw lubelskiego, podkarpackiego, podlaskiego i warmińsko-mazurskiego są zróżnicowane. Wydatki poniesione w Polsce przez cudzoziemców przekraczających granicę w województwie lubelskim stanowiły 28,3% w porównaniu ze średnią kwartalną wartością sprzedaży na eksport podmiotów z województwa lubelskiego. Analogiczna relacja dla województwa podlaskiego wyniosła 20,3%, podkarpackiego – 13,2%, a warmińsko-mazurskiego – 2,5%.⁶ Wydatki poniesione za granicą przez Polaków przekraczających granicę w województwie lubelskim stanowiły ok. 3,2% w porównaniu ze średnią kwartalną wartością zakupów z importu podmiotów z województwa lubelskiego, podobnie w przypadku województwa warmińsko-mazurskiego. Analogiczna relacja dla województwa podkarpackiego wyniosła 1,0%, a dla podlaskiego – 0,5%.⁷

Wyniki badania obrotu towarów i usług na zewnętrznej granicy Unii Europejskiej na terenie Polski wskazują, że zdecydowana większość osób wyjeżdża za granicę i powraca w ciągu jednego dnia, głównie w celu dokonania zakupów. W strukturze wydatków przeważają środki przeznaczone na zakup towarów, a tylko niewielką część stanowią wydatki na usługi. Na poszczególnych odcinkach omawianej granicy można zauważyć zróżnicowanie badanych zjawisk. Pewną odmiennością charakteryzuje się granica polsko-rosyjska, zarówno

---

^{3,4,5} Dane wstępne.

⁶ Na podstawie sprawozdania o przychodach, kosztach i wyniku finansowym oraz o nakładach na środki trwałe *F-01/I-01* (metoda przedsiębiorstw) wartość sprzedaży na eksport towarów, materiałów, produktów i usług podmiotów z województwa lubelskiego w 2011 r. wyniosła 8,3 mld zł, z województwa podlaskiego – 5,7 mld zł, podkarpackiego – 15,9 mld zł, a z warmińsko-mazurskiego – 9,4 mld zł.

⁷ Ibidem. Wartość zakupów z importu towarów, materiałów, produktów i usług podmiotów z województwa lubelskiego w 2011 r. wyniosła 5,7 mld zł, z warmińsko-mazurskiego – 6,2 mld zł, z województwa podkarpackiego – 10,1 mld zł, a z podlaskiego – 5,4 mld zł.

jeśli chodzi o cele, w jakich cudzoziemcy przybywali do Polski, jak również związaną z tym odległość podróżowania, strukturę wydatków czy częstotliwość przekraczania granicy.

Ważnym elementem ułatwiającym przekraczanie granicy było wprowadzenie małego ruchu granicznego na granicy polsko-ukraińskiej, który stanowi obecnie połowę wszystkich przekroczeń cudzoziemców na tym odcinku granicy. Od grudnia 2011 r. Polska wprowadziła dodatkowe ułatwienie w przekraczaniu granicy polsko-ukraińskiej dla obywateli Ukrainy – wizy w celu realizacji turystyki zakupowej w Polsce.

Zostały podjęte również działania mające na celu ułatwienie przekraczania granicy z Białorusią i Rosją. W 2010 r. została podpisana *Umowa między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Republiki Białorusi o zasadach małego ruchu granicznego*⁸. Z kolei 14 grudnia 2011 r. podpisano umowę o małym ruchu granicznym z Rosją (*Umowa między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Federacji Rosyjskiej o zasadach małego ruchu granicznego*). Umowy wymagają jeszcze ratyfikacji odpowiednio przez stronę białoruską i rosyjską. Oczekuje się, że powyższe działania przyczynią się do intensyfikacji kontaktów kulturalnych, turystycznych, rodzinnych i gospodarczych, przez co mogą wpłynąć pozytywnie na rozwój obszarów objętych umową.

UWAGI METODYCZNE

Badanie obrotu towarów i usług w ruchu granicznym na zewnętrznej granicy lądowej Unii Europejskiej na terenie Polski prowadzone jest przez Urząd Statystyczny w Rzeszowie we współpracy z Urzędami Statystycznymi w Białymstoku, Lublinie i Olsztynie. Realizowane jest przy wsparciu Straży Granicznej i Służby Celnej oraz władz regionalnych.

Tematem badania jest wysokość i struktura wydatków poniesionych w Polsce przez cudzoziemców oraz wydatków poniesionych przez Polaków za granicą, m.in. na towary żywnościowe i nieżywnościowe, noclegi i inne usługi. Badanie dotyczy obrotu nierejestrowanego na zgłoszeniach celnych. Badane są również: cel podróży, odległość od granicy miejsca zamieszkania i miejsca dokonania zakupów, częstotliwość przekraczania granicy, w przypadku Polaków – kraj pobytu za granicą, w przypadku cudzoziemców – kraj stałego zamieszkania oraz posiadanie Karty Polaka. Badany jest także mały ruch graniczny.

Badaniem są objęci cudzoziemcy wyjeżdżający z Polski (mieszkający na stałe za granicą) i Polacy (mieszkający na stałe w Polsce) powracający do kraju samochodami osobowymi, autokarami, motocyklami, pieszo oraz koleją. Badane są wylosowane osoby przekraczające granicę.

Ankieta wypełniana jest dla pojedynczej osoby lub jednorodnej grupy osób (np. rodziny) podróżującej razem i razem ponoszącej wydatki. Ankieta zawiera 8 pytań (w przypadku cudzoziemców dodane jest pytanie o Kartę Polaka), jest anonimowa i prosta w wypełnieniu. Formularze dla cudzoziemców przygotowane są w językach: ukraińskim, rosyjskim, angielskim,

---

⁸ Ustawa z dnia 20 maja 2010 r. o ratyfikacji Umowy między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Republiki Białorusi o zasadach małego ruchu granicznego, podpisanej w Warszawie dnia 12 lutego 2010 r. (DzU nr 122, poz. 823, z dnia 7 lipca 2010 r.).

niemieckim, francuskim i litewskim. Informacje są pozyskiwane w formie wywiadu lub samodzielnego wypełnienia ankiety przez respondenta. Badanie przeprowadzają profesjonalni ankieterzy statystyki publicznej.

Badaniem objęte są przejścia graniczne z ruchem osobowym zlokalizowane na zewnętrznej granicy lądowej Unii Europejskiej na terenie Polski. Ankietyzacja prowadzona jest w wylosowane dni tygodnia w taki sposób, by w kwartale każdy dzień tygodnia wystąpił jeden raz.

Badany jest asortyment towarów cieszących się największym popytem, odpowiednio wśród Polaków i cudzoziemców. Wartość wydatków podawanych przez respondentów w walutach obcych jest przeliczana na złotówki według średniego kursu NBP obowiązującego w dniu, w którym przeprowadzono badanie.

Podstawę szacowania wyników stanowią dane z ankiet oraz informacje Komendy Głównej Straży Granicznej o ruchu granicznym. Badanie prowadzone jest na próbie około 1%. W I kwartale 2012 r. zebrano łącznie 14 tys. ankiet. Liczba osób objętych badaniem obrotu towarów i usług w ruchu granicznym w I kwartale 2012 r. wyniosła 24,9 tys.

Dane o ruchu granicznym dotyczą przekroczeń granicy zarejestrowanych przez Straż Graniczną, a nie liczby osób, które tę granicę przekraczają (osoba przekraczająca granicę kilkakrotnie liczona jest tyle razy, ile razy granicę tę przekracza).

Ze względu na elektroniczną technikę przetwarzania danych, w niektórych przypadkach sumy składników mogą się różnić od podanych wielkości „ogółem”. Liczby te są poprawne pod względem merytorycznym.